

การพัฒนาแหล่งทุนทางสังคมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยว
เมืองรอง โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการ

อนุภาคลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี

THE DEVELOPMENT OF SOCIAL CAPITAL FOR BEING A SOURCE OF
LEARNING AND PROMOTING TOURISM IN SECONDARY CITY BY USING

GIS FOR MEKONG PARTICLE MANAGEMENT,

UBON RATCHATANI

¹บุญมี โททำ และ ²กษมา ดอกดวง

¹Boonmee Totum and ²Kasama Dokduang

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ประเทศไทย

¹Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand

¹boonmee.t@ubru.ac.th, ²kasama.d@ubru.ac.th

Received: May 1, 2022; Revised: May 28, 2022; Accepted: July, 30 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลแหล่งทุนทางสังคมพื้นที่อนุภาคลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี 2) พัฒนาแหล่งทุนทางสังคมเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการ 3) สร้างการเรียนรู้โดยการปรับใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับแหล่งทุนทางสังคม จำนวน 50 คน และ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัล คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ทำการสนทนากลุ่ม เพื่อค้นหาและสรุปแหล่งทุนที่โดดเด่นในแต่ละด้านในพื้นที่วิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และนำเสนอข้อมูลแหล่งทุนทางสังคมด้วยการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศโดยใช้วงจรการพัฒนาแบบ SDLC

ผลการวิจัยพบว่า 1) แหล่งทุนทางสังคมในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงจังหวัดอุบลราชธานี มีแหล่งทุนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านทุนมนุษย์ ด้านทุนทางวัฒนธรรมเป็นการเก็บข้อมูลค่านิยม ความเชื่อ จารีตประเพณี แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี ทุนทางสังคมด้านสถาบัน และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ 2) การพัฒนาแหล่งทุนทางสังคมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลและเว็บไซต์ ซึ่งหน้าหลักประกอบด้วย เมนูการเข้าสู่ระบบในสิทธิ์ผู้ดูแลระบบ และสิทธิ์ของเจ้าหน้าที่ แบนเนอร์ แสดงถึงโลโก้ของงาน ภาพแหล่งทุน ส่วนเนื้อหา และส่วนท้ายของเว็บไซต์จะแสดงข้อมูลติดของผู้วิจัย โดยแบ่งสิทธิ์การใช้งานออกเป็น 3 สิทธิ์ ได้แก่ (1) ผู้ดูแลระบบ (2) เจ้าหน้าที่ และ (3) ผู้ใช้งานทั่วไป จะสามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งทุนต่าง ๆ และสามารถแชร์ข้อมูลไปยังสื่อออนไลน์อื่นได้ 3) การสร้างการเรียนรู้โดยการปรับใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคมด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการการเรียนรู้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของระบบสารสนเทศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่ากลุ่มผู้ใช้งานที่มีต่อระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม อนาคตลุ่มน้ำโขงจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.04, S.D. = 0.60)

คำสำคัญ : แหล่งทุนทางสังคม; ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์; การท่องเที่ยวเมืองรอง

Abstract

The purposes of this research were to; 1) Collect and analyze information on social capitals in the Greater Mekong Subregion in Ubon Ratchathani Province and 2) Develop social capitals to become a resource for learning and promoting tourism in secondary city areas using a geographic information system. 3) To create learning by applying geographic information

systems in social capital management. Research methods include literature review, interview of 50 experts who provided key information on social capitals, and focus group discussion with 12 experts selected using a purposive sampling technique to identify outstanding social capitals in the research area. A system development life cycle (SDLC) is used to design and develop an information system to present social capital information.

The research results showed that 1) Social capitals in the Mekong Subregion in Ubon Ratchathani Province can be divided into local wisdom capital, human capital, cultural capital such as values, beliefs, customs, historical and archeological sites, institutional capital, and natural resource capital. 2) Development of social capital with geographic information systems has developed a database system and website which the main page contains login menu in admin rights and staff permissions. The banner displays the logo of the work, the image of the social capitals source, and the footer of the website displays the researcher's contact information. Dividing the usage rights into 3 rights: (1) Administrators (2) Officers (3) general users. 3) Create learning by applying geographic information systems in social capital management with a training workshop on learning geographic information systems and analyze the integrity of the information system with community participation. It was found that the group of users towards the geographic information database system in the management of social capital sources Mekong Basin Particles Ubon Ratchathani Province Overall satisfaction was at a high level (mean = 4.04, S.D. = 0.60).

Keywords : Social Capital; Geographic Information System; Secondary City Tourism

บทนำ

ทุนทางสังคมมีบทบาทต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารและกระบวนการผลิตในภาคเศรษฐกิจ การบรรเทาความรุนแรงและแก้ปัญหาในยามวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและทุนทางเศรษฐกิจมีข้อจำกัด การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูให้สังคมไทยกลับมาดำรงสถานะเดิมได้ จำเป็นต้องอาศัยทุนทางสังคมช่วยสนับสนุน ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น ส่วนหนึ่งได้ส่งผลให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ระบบทุนนิยม โดยหันไปพึ่งระบบเศรษฐกิจการตลาดมากขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ขาดความสมดุลและสร้างความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ทรัพยากร การกระจายรายได้ และปัญหาความยากจนได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในทางลบมากกว่าทางบวก ซึ่งการสะสมปัญหาดังกล่าว ส่งผลต่อชีวิตมนุษย์อย่างรวดเร็วและรุนแรง (ไพโรรินทร์ พุดติกนอ, 2554: 126-148) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเกิดภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมามากมาย ดังนั้น รัฐบาลจึงหันมาปรับเปลี่ยนแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศโดย การให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน พัฒนาสภาพสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน (Green Society) เพื่อมุ่งที่จะแก้ไขการขาดสมดุล สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนให้สามารถพึ่งตนเอง และปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงภายนอก เพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาในทุก มิติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคน ไทยและเกิดการพัฒนายั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ชุมชนมีการค้นหาทุนทางสังคมและนำทุน มาใช้ในการบริหารจัดการชุมชน หากชุมชนสามารถนำทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนไปใช้ บริหารจัดการชุมชนให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จะทำ ให้เกิดพลังขับเคลื่อนชุมชนในหลาย ๆ มิติ อาทิ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนอยู่บนพื้นฐาน ความไว้วางใจ การพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จะทำให้พลังความรู้หรือพลังความคิด และพลังปัญญา สามารถถ่ายทอดเรียนรู้ร่วมกันได้ และการรู้จักการแบ่งปันกันของคนใน ชุมชน ทำให้เกิดการกระจายทรัพยากรกันภายในชุมชน อันจะช่วยเสริมสร้างให้ชุมชนมีความ เข้มแข็ง ประเทศชาติมีความสมดุลและเกิดความยั่งยืน ดังนั้น ทุนทางสังคมจึงเป็นทุนของ เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม สามารถแปรเปลี่ยนความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ การเมือง

และสังคมได้ โดยอิงอยู่กับทุนวัฒนธรรมและทุนทางเศรษฐกิจ ที่มีผลประโยชน์ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกิดเครือข่ายทางสังคม (Pierre Bourdieu, 1993)

หอการค้าจังหวัดอุบลราชธานีได้จัดประกายแนวความคิดเรื่อง วงกลมเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (ศุภชัย วรรณเลิศสกุล, 2553: 8-24) เพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดอุบลราชธานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนล่าง) และภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนล่าง โดยมีจังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางนั้น มาจากแนวคิดพื้นฐานจากข้อเท็จจริงตามสภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งของจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งตั้งอยู่ศูนย์กลางของภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนล่างและความพร้อมของจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่มีศักยภาพในการพัฒนาตลอดจนความพร้อมขององค์ประกอบทางสาธารณูปโภคพื้นฐานเป็นข้อมูลสนับสนุนแนวคิดวงกลมเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขงตอนล่าง พื้นที่ชุมชนชายแดนลุ่มน้ำโขง ซึ่งประกอบด้วยอำเภอโขงเจียม อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอนาตาล และอำเภอศรีเมืองใหม่ เป็นเขตพื้นที่ติดต่อกับชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเป็นจุดเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียน มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจหลายแห่ง เช่น อุทยานแห่งชาติผาแต้ม น้ำตกแสงจันทร์ ป่าดงนาทาม ผาชนะไดของอำเภอโขงเจียม แหล่งธรณีวิทยาผาชัน สามพันโบกอำเภอโพธิ์ไทร เป็นต้น เป็นพื้นที่แหล่งวัฒนธรรมเก่าแก่ที่น่าสนใจสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมชาติพันธุ์บรู บ้านเวินบึก ภาพเขียนผาแต้มอำเภอโขงเจียม พิพิธภัณฑ์ตามรอยหลวงปู่มั่น อำเภอศรีเมืองใหม่ วัดปากแซง พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ อำเภอนาตาล เป็นต้น มีภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมาย เช่น การทอผ้า ย้อมสีธรรมชาติ ผ้าฝ้ายย้อมครามที่หลากหลายและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนของแต่ละพื้นที่ มีวัฒนธรรมประเพณีการร้องการลำที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เช่น การฟ้อนผีไท้ การลำตังหวายของชุมชนถนนคนเดินเขมราฐ และมีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นภูเขา ถ้ำ เกาะ แก่ง และแม่น้ำสำคัญคือน้ำโขงที่มีประวัติศาสตร์เรื่องเล่าที่น่าสนใจตลอดสายน้ำมิได้ขาดมาทุกยุคทุกสมัย (กนกนิตา ธนาโชคพิสิษฐ์ และอลงกรณ์ อรรคแสง, 2564) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทุนทางสังคมที่ปรากฏมีอยู่แล้วในแต่ละชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง เพียงแต่ขาดการนำเอาทุนทางสังคมเหล่านี้มาพัฒนาให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจในเชิงการท่องเที่ยว

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เป็นระบบปฏิบัติการที่รวบรวมจัดเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ (spatial data) ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งที่ตั้งและรายละเอียดของข้อมูลนั้น หรือที่เรียกว่าข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (attribute data) อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อที่จะสามารถค้นข้อมูลที่

ต้องการได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งสามารถวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเชิงพื้นที่และเชิงคุณลักษณะได้แล้ว นำผลจากการวิเคราะห์ไปใช้ในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารได้อีกด้วย (สรศรีใจกลินดาว, 2545) การที่จะทำให้อำเภอชายแดนลุ่มน้ำโขงคือ อำเภอโขงเจียม อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอนาตาล และอำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นท่ามกลางความหลากหลายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ได้นั้น จำเป็นต้องทำการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลด้านทุนทางสังคมบริเวณพื้นที่ชายแดนลุ่มน้ำโขง ทั้งในส่วนของแหล่งวัฒนธรรมและทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อดึงเอาศักยภาพของพื้นที่ดังกล่าวมาพัฒนาหรือมาแปลงเป็นสินทรัพย์ให้เกิดคุณค่าทางสังคมและมูลค่าทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยทำให้แหล่งวัฒนธรรมเป็นแหล่งเรียนรู้และรายได้ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุนทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและลดปัจจัยเสี่ยงของสังคมใหม่อีกด้วย โดยการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและวางแผนด้านการพัฒนาแหล่งทุนทางสังคม ให้ปรากฏเป็นชุดข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศและแหล่งทุนทางสังคม แผนที่ลักษณะภูมิประเทศ ที่ตั้งแหล่งทุนทางสังคมเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงง่ายและสะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูล ทำให้เกิดคุณค่าและมูลค่าเป็นสินค้าสร้างสรรค์ ช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน อีกทั้งสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองในบริเวณพื้นที่อนุภาคลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้เกิดการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน ดังนั้น จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการพัฒนาแหล่งทุนทางสังคมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการ อนุภาคลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลแหล่งทุนทางสังคมพื้นที่อนุภาคลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนาแหล่งทุนทางสังคมเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการ

3. เพื่อสร้างการเรียนรู้โดยการปรับใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลแหล่งทุนทางสังคมพื้นที่ลุ่มน้ำโขง

จังหวัดอุบลราชธานี

1) วิเคราะห์ สืบค้นและรวบรวมข้อมูลแหล่งทุนทางสังคม โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documents) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expertise) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งทุนทางสังคมเพื่อกำหนดแหล่งทุนทางทั้ง 5 ด้านในพื้นที่เป้าหมาย ประกอบด้วย หน่วยงานของรัฐ ตัวแทนภาคเอกชน ประชาชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา จำนวน 50 คน และทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อค้นหาและสรุปแหล่งทุนที่โดดเด่นในแต่ละด้านในพื้นที่วิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ แหล่งทุนทางสังคมลุ่มน้ำโขง จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโขงเจียม อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอนาตาล และอำเภอศรีเมืองใหม่

3) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสำรวจแหล่งทุนทางสังคม และแบบสัมภาษณ์

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์แยกแยะผลการวิจัยสกัดให้เห็นหมวดหมู่ใหม่ตามลำดับของการเกิด (Birth Order) ของทุนทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการจัดกลุ่มเนื้อหา ด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method)

ระยะที่ 2 พัฒนาแหล่งทุนทางสังคมเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการ

1. ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการนำเสนอข้อมูลแหล่งทุนทางสังคม จึงได้นำเข้าสู่กระบวนการ

ออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศโดยใช้วงจรการพัฒนาระบบ SDLC (ภัสราภรณ์ ห้อยกรุด, 2564)

2. ผู้วิจัยการนำข้อกำหนดเหล่านั้นไปพัฒนาเป็นความต้องการของระบบใหม่ด้วยการพัฒนาเป็นแบบจำลองขึ้นมา จากการตอบแบบสอบถามความต้องการนำเสนอข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง สามารถกำหนดความต้องการในการพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยแยกประเภทข้อมูลของแหล่งทุนทางสังคม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของทั้ง 5 อำเภอ ข้อมูลทั่วไปของแหล่งทุนทั้ง 5 ด้าน คือ ข้อมูลทุนด้านภูมิปัญญา ข้อมูลทุนด้านมนุษย ข้อมูลทุนด้านสถาบัน ข้อมูลทุนด้านวัฒนธรรม และข้อมูลทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาและออกแบบระบบ ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการนำเสนอข้อมูลระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม

5. กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาและออกแบบระบบ ประกอบด้วย ผู้ใช้ระบบและผู้ส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งทุนทางสังคม จำนวน 300 คน ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งทุนทางสังคมทั้ง 5 อำเภอลุ่มน้ำโขง อำเภอละ 40 คน โดยการใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งทุนทางสังคม จำนวน 100 คน ประกอบด้วย หน่วยงานของรัฐ ตัวแทนภาคเอกชน ประชาชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การส่งเสริมการเรียนรู้และปรับใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม

1. ผู้วิจัยเชิญตัวแทนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคมในพื้นที่วิจัย คือ พัฒนาชุมชนอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนของชุมชน เพื่อนำเสนอข้อมูลผลการพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และปรับใช้ระบบสารสนเทศฯ ประกอบด้วย 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกาบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ 2) กิจกรรมการประเมินผลและวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของระบบ

สารสนเทศอย่างมีส่วนร่วม 3) กิจกรรมส่งมอบระบบสารสนเทศให้กับหน่วยงานภาครัฐและชุมชน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งทุนทางสังคมของอนุภาคลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี จากการรวบรวมข้อมูลจากทั้งหมด 5 อำเภอ พบว่า

แหล่งทุนทางสังคมในอำเภอเขมราฐ ประกอบด้วย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การทอผ้าฝ้ายเข็นมือย้อมสีจากธรรมชาติของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีพัฒนาบ้านโพธิ์เมือง ด้านทุนมนุษย์ ได้แก่ นางธนัญญา วงศ์ปัดสา ปราชญ์ด้านศิลปะหัตถกรรมและสิ่งทอผ้าฝ้ายย้อมคราม ด้านทุนทางวัฒนธรรมเป็นการเก็บข้อมูลค่านิยม ความเชื่อ จารีตประเพณี แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี ได้ พิพิธภัณฑสถานวัดภูถ้ำพระศิลาทอง บ้านนาหนองเชือก ตำบลเจียด ทุนทางสังคมด้านสถาบัน ได้แก่ กลุ่มร้านค้าห้วย บ้านม่วงเจียด ตำบลเจียด และด้านทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ หาดทรายสูง บ้านลาดเจริญ ตำบลนาแว

แหล่งทุนทางสังคมในอำเภอโพธิ์ไทร ประกอบด้วย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ภูมิปัญญาการหาปลาบ้านสองคอน ตำบลสองคอน ด้านทุนมนุษย์ ได้แก่ นายวิสุทธิ์ แสงแดง ปราชญ์ด้านศิลปะการแสดงหนังประมอญ ด้านทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีบุญข้าวประดับดิน (ห่อข้าวน้อย) ชุมชนโพธิ์ไทร ทุนทางสังคมด้านสถาบัน กลุ่มสตรีทอผ้าลายดอก ผักแว่น บ้านโนนทัน (ชุมชนศรีโพธิ์แก้ว) ตำบลโนนทัน ด้านทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ผาชัน บ้านผาชัน ตำบลสำโรง

แหล่งทุนทางสังคมในอำเภอนาตาล ประกอบด้วย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้ายมือย้อมสีธรรมชาติ บ้านเหมือดแอ่ ด้านทุนมนุษย์ ได้แก่ นางจันทรี บุญอเนก ปราชญ์ด้านศิลปะการขับร้องหมอลำกลอน ตำบลกองโพน ด้านทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีงานบุญประจำปีสักการะเจ้าใหญ่องค์ตื้อ บ้านปากแซง ตำบลพะลาน ทุนทางสังคมด้านสถาบัน ได้แก่ กลุ่มทอผ้าวังม่วง บ้านทางโค้ง ตำบลพะลาน ด้านทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ หาดชมดาว แก่งชมดาว บ้านโนนตาล

แหล่งทุนทางสังคมในอำเภอศรีเมืองใหม่ ประกอบด้วย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติบ้านนามแตงน้อย ตำบลนามแตง ด้านทุนมนุษย์ ได้แก่

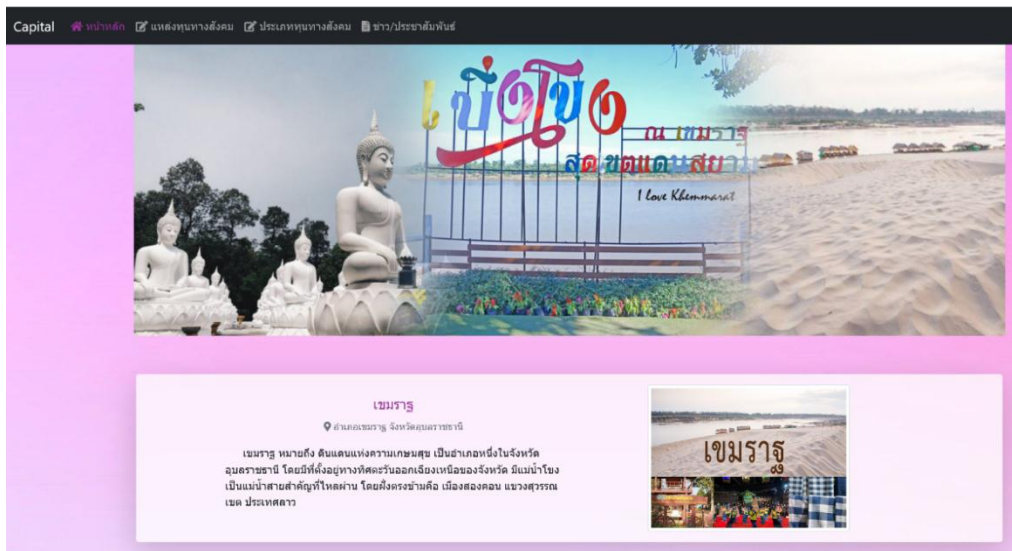
นายบัวลา แสงเขตต์ ปราชญ์ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ด้านทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ การฟ้อนผีให้ บ้านลาดควาย ตำบลลาดควาย ทุนทางสังคมด้านสถาบัน ได้แก่ กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านป่ากุงน้อย หมู่ 2 ตำบลลาดควาย ด้านทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ภูหล่น บ้านคำบง ตำบลสงยาง อนุสรณ์สถานบ้านเกิดหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

แหล่งทุนทางสังคมในอำเภอโขงเจียม ประกอบด้วย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ภูมิปัญญาการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากปลาของอาจารย์วายุรี บุญไทย ด้านทุนมนุษย์ ได้แก่ นางคำใบ ดวงอภัย ปราชญ์ผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ ตำบลนาโพธิ์กลาง ด้านทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีเลี้ยงบ้านและวิถีของกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าบรูหรือชาวบ้านเวินบึก ตำบลโขงเจียม ทุนทางสังคมด้านสถาบัน ได้แก่ กลุ่มโฮมสเตย์ บ้านชะจอม ตำบลนาโพธิ์กลาง และด้านทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการพัฒนาแหล่งทุนทางสังคมเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการ อนุภาคลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยพัฒนาแหล่งทุนทางสังคมโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการ ด้วยการออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูล โดยเบื้องต้นได้สำรวจความต้องการนำเสนอข้อมูลระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม บริเวณลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ความต้องการนำเสนอข้อมูลระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม มีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.58, S.D. = 0.46) เมื่อแยกเป็นรายได้พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งทุนทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.70, S.D. = 0.43) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการข้อมูลแหล่งทุนทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.64, S.D. = 0.54) ด้านข้อมูลสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.62, S.D. = 0.39) และด้านข้อมูลการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.32, S.D. = 0.46) ตามลำดับ จากผลสำรวจความต้องการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และออกแบบระบบฐานข้อมูลและหน้าเว็บไซต์ จากนั้นได้ทำการพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม บริเวณลุ่มน้ำโขงจังหวัดอุบลราชธานี ดังต่อไปนี้

1) หน้าหลักของเว็บไซต์ ในหน้าหลักของเว็บไซต์ สามารถเข้าถึงได้จาก URL <http://www.socaptubon.com> ซึ่งมีส่วนประกอบของหน้าเว็บไซต์ ทั้งหมด 3 ส่วน คือ

ส่วนหัว ประกอบด้วย เมนูการเข้าสู่ระบบในสิทธิ์ผู้ดูแลระบบ และสิทธิ์ของเจ้าหน้าที่ แบนเนอร์ แสดงถึงโลโก้ของงาน ภาพแหล่งทุน ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย ข้อมูลอำเภอของแหล่งทุนทางสังคม เมื่อผู้ใช้เลือกชื่ออำเภอจะสามารถดูข้อมูลทั่วไปของอำเภอนั้นได้ และส่วนท้ายของเว็บไซต์จะแสดงข้อมูลติดของผู้วิจัย หน่วยงาน เป็นต้น ดังภาพที่ 1

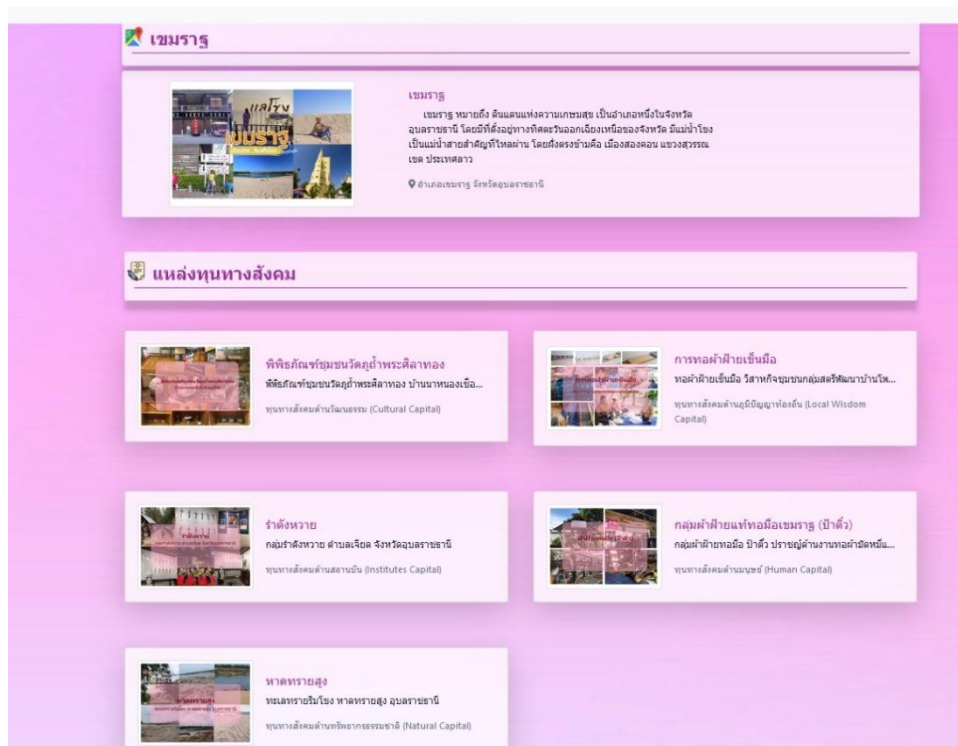
ภาพที่ 1 หน้าหลักของเว็บไซต์

2) การจัดการข้อมูลของผู้ดูแลระบบ การพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม เพื่อการจัดการข้อมูลของระบบ ได้แบ่งสิทธิ์การใช้งานออกเป็น 3 สิทธิ์ ได้แก่ ผู้ดูแลระบบ เจ้าหน้าที่ และผู้ใช้งานทั่วไป โดยการทำงานของระบบจะสามารถแสดงผลการทำงานได้ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ดูแลระบบสามารถกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงให้กับเจ้าหน้าที่

2. เจ้าหน้าที่ สามารถเพิ่ม/แก้ไข/ลบ ข้อมูลอำเภอ จะเป็นการระบุข้อมูลทั่วไปของอำเภอ เช่น ชื่ออำเภอ ที่อยู่ รายละเอียดแบบย่อ รายละเอียด และรูปภาพ เพิ่ม/แก้ไข/ลบ ข้อมูลข่าวประชาสัมพันธ์ สามารถเพิ่ม/แก้ไข/ลบ ข้อมูลประเภทแหล่งทุน และเพิ่ม/แก้ไข/ลบ ข้อมูลทุนทางสังคม ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นที่ ข้อมูลแหล่งทุน พิกัด รูปภาพ เป็นต้น และการออกรายงาน โดยสามารถบริหารจัดการได้ในพื้นที่อำเภอที่รับผิดชอบเท่านั้น

3. ผู้ใช้งานทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งทุนต่าง ๆ และสามารถแชร์ข้อมูลไปยังสื่อสังคมออนไลน์ได้ โดยปรากฏรายละเอียดข้อมูลในเว็บไซต์ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การจัดการข้อมูลของผู้ดูแลระบบ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการส่งเสริมการเรียนรู้และปรับใช้ระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม อนุภาคกลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ใช้งานทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป กลุ่มเจ้าหน้าที่ และ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ มีความพึงพอใจต่อระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม โดยรวมพบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.04, S.D. = 0.60) ความพึงพอใจของกลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.48, S.D.= 0.55) ความพึงพอใจของกลุ่มเจ้าหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.98, S.D. = 0.59) และความพึงพอใจของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.65, S.D. = 0.66) เช่นกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 การวิเคราะห์และรวบรวมแหล่งทุนทางสังคมในพื้นที่อนุภาคลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีแหล่งทุนที่สำคัญและน่าสนใจที่จะนำไปสู่การพัฒนาประกอบด้วยแหล่งทุนทางสังคมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านทุนมนุษย์ ด้านทุนทางวัฒนธรรมเป็นการเก็บข้อมูลค่านิยม ความเชื่อ จารีตประเพณี แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี ทุนทางสังคมด้านสถาบัน และทุนทางสังคม จะเห็นได้ว่าพื้นที่ชุมชนชายแดนลุ่มน้ำโขง ซึ่งประกอบด้วยอำเภอโขงเจียม อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอนาตาล และอำเภอศรีเมืองใหม่ เป็นพื้นที่แหล่งวัฒนธรรมเก่าแก่ที่น่าสนใจสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นภูเขา ถ้ำ เกาะ แก่ง และแม่น้ำสำคัญคือน้ำโขงที่มีประวัติศาสตร์เรื่องเล่าที่น่าสนใจตลอดสายน้ำนี้ได้ขุดมาทุกยุคทุกสมัย สอดคล้องกับเพ็ญประภา ภัทรานุกรม (2553) กล่าวว่าทุนทางสังคมนับเป็นพลังสำคัญในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้กับชุมชนและสังคม ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืนและเสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง การส่งเสริม “ทุนทางสังคม” จึงมีความสำคัญในการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อชุมชนเข้มแข็ง เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560) ได้กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ บนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็ง โดยการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง จากครอบครัว การศึกษา ศาสนา และชุมชน เพื่อใช้เป็นทุนทางสังคมที่สำคัญมีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับอนันต์ คติยะจันทร์ (2564) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมโดยชุมชนเป็นฐานรากในพื้นที่ชายแดนไทยจังหวัดหนองคายพบว่า การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานรากในพื้นที่ชายแดนไทย วิธีชีวิตชุมชนชุมชนพื้นที่ชายแดนไทยยังให้ความสำคัญเคารพผู้อาวุโสภายในชุมชน มีความเกื้อกูลกันและกันเหมือนญาติพี่น้อง ให้ความสำคัญกับความสามัคคีกันและทำประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันภายในชุมชน ชุมชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับสายน้ำจึงมีการรักษาแหล่งน้ำ มีความรักและหวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรทางธรรมชาติ ปรับปรุงและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 การพัฒนาแหล่งทุนทางสังคมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองพบว่า ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สามารถเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและวางแผนด้านการพัฒนาแหล่งทุนทางสังคมให้ปรากฏเป็นชุดข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ แหล่งทุนทางสังคมแผนที่ลักษณะภูมิประเทศ และที่ตั้งแหล่งทุนทางสังคมทำให้เกิดการเชื่อมโยงง่ายและสะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูล สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีทุนทางสังคมเป็นฐานในพื้นที่อนุภาคลุ่มน้ำโขง จังหวัดอุบลราชธานี สอดคล้องกับธัญรัตน์ ไชยคราม (2563) ได้ทำการวิจัยการประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อสร้างแผนที่ออนไลน์ผ่านเทคโนโลยี Google Maps GIS Online ในกลุ่มการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่าเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศได้ช่วยอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลของนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งสร้างเป็นแผนที่การท่องเที่ยวออนไลน์ผ่านเทคโนโลยี Google Maps GIS Online ซึ่งสามารถเรียกใช้งานฐานข้อมูลจากอุปกรณ์เคลื่อนที่หรือสมาร์ทโฟน เพื่อใช้ในการนำทางจากตำแหน่งปัจจุบันของผู้ใช้งานไปยังตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการ และสอดคล้องกับอาศิรา ราชเวียง (2561) โดยได้ศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำท่าจีน ผลการศึกษาทำให้สามารถทราบการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่สำคัญสามารถทำให้นักท่องเที่ยวทราบถึงสถานที่ตั้งของที่ท่องเที่ยวได้ชัดเจนโดยระบุตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ลงในแผนที่ท่องเที่ยว ทำให้ทราบถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวลุ่มน้ำท่าจีน โดยการนำค่าข้อมูลพิกัดตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยวลงในโปรแกรม QGIS ทำให้สามารถดูที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นได้ดียิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 การสร้างการเรียนรู้และปรับใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคมด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการและวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของระบบสารสนเทศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม บริเวณลุ่มน้ำโขงจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมพบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.04, S.D. = 0.60) นั่นอาจเป็นเพราะว่าในเบื้องต้นก่อนการออกแบบระบบฯ ได้มีการศึกษาความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งทุนทางสังคมในหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ซึ่ง

สอดคล้องกับกษมา ดอกดวงและคณะ (2561) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนจังหวัดอุบลราชธานี โดยนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เข้ามาแสดงผลบนเว็บเพจและเฟสบุ๊ค โดยทำงานร่วมกับระบบฐานข้อมูลของเว็บไซต์ ทำให้การสืบค้นและแสดงผลข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และมีความพึงพอใจต่อการนำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 6 แห่ง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาคประชาชนภาครัฐ และภาคเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. การสำรวจ วิเคราะห์จัดทำฐานข้อมูลด้านทุนทางสังคมบริเวณพื้นที่ชายแดนลุ่มน้ำโขง สามารถสกัดดึงเอาศักยภาพทุนทางสังคมที่เป็นองค์ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่ที่มีอยู่ในชุมชนมาพัฒนาให้ปรากฏแพร่หลาย อีกทั้ง ทำให้ทราบว่าในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงมีทุนทางสังคมที่น่าสนใจอีกมากมายที่ควรนำมายกระดับและพัฒนา เพื่อนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการอนุรักษ์ สืบทอดและต่อยอดให้กับทุนทางสังคมดั้งเดิมและลดปัจจัยเสี่ยงจากกระแสวัฒนธรรมสังคมสมัยใหม่

2. การนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและวางแผนด้านการพัฒนาแหล่งทุนทางสังคม ให้ปรากฏเป็นชุดข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ แผนที่ลักษณะภูมิประเทศ ที่ตั้งแหล่งทุนทางสังคมทำให้เกิดการเชื่อมโยงและสะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูลแหล่งทุนต่าง ๆ และสามารถแชร์ข้อมูลไปยังสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ได้ สามารถสร้างคุณค่าและการรับรู้ของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองโดยมีทุนทางสังคมเป็นฐาน

3. การสร้างการเรียนรู้และปรับใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการแหล่งทุนทางสังคม โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้ระบบสารสนเทศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลระบบ ชุมชนที่ตั้งของแหล่งทุนทางสังคมเกิดการตื่นตัว ให้ความสนใจในการอนุรักษ์และหวงแหนทุนทางสังคมในชุมชนของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กนกนิศา ธนาโชคพิสิษฐ์ และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2564). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 8(6), 177 - 191.
- กษมา ดอกดวงและคณะ. (2561). การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน จังหวัดอุบลราชธานี, *การประชุมวิชาการระดับชาติด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและวิศวกรรม ครั้งที่ 4*, 26-27 กรกฎาคม บรรณาธิการ : ศ.ดร. จิรยุทธ์ มัทธนกุล และ ดร. นันทพงศ์ นันทสำเริง, หน้า 260 – 273.
- ธัญญรัตน์ ไชยคราม. (2563). การประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อสร้างแผนที่ออนไลน์ผ่านเทคโนโลยี Google Maps GIS Online ในกลุ่มการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *Thai Science and Technology Journal (TSTJ)*, 28(4), 575 - 586.
- ไพโรจน์ พุดินอก. (2554). กองทุนหมู่บ้าน: ทูทางสังคมในฐานะกระบวนการขับเคลื่อนกองทุนหมู่บ้านโนนสังข์, *Veridian E-Journal Silpakom University*. 5(3), 126-148.
- เพ็ญประภา ภัทรานุกรม. (2553). การพัฒนาทุนทางสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในชุมชนประมงภัยพิบัติสีนํ้ามิ กรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่จังหวัดพังงา. *วารสารร่มพญักษ์*, 28(2), 1-34.
- ภัสราภรณ์ ห้อยกรุด. (2564). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามผลการปฏิบัติการกรมอนามัย. ผลงานวิชาการเพื่อขออนุมัติตัวบุคคลแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการสถิติ ระดับชำนาญการ. นนทบุรี: กลุ่มข้อมูลและประเมินผล กองแผนงาน กรมอนามัย.*
- ศุภชัย วรรณเลิศสกุล. (2553). เขตเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโน:โอกาสและอุปสรรค สำหรับการลงทุนจากประเทศไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 12(1), 70-80.
- สรศรีใจ กลิ่นดาว. (2545). ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการประยุกต์. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 2(2), 17-23.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560) *ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

- อนันต์ คติยะจันทร์. (2564). การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมโดยชุมชนเป็นฐานรากในพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 8(1), 188-200.
- อาศิรา ราชเวียง. (2558). การพัฒนาระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำท่าจีน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(28), 37 - 51.
- Bourdieu, P. (1993). *Sociology in Question*. London: SAGE.)

